

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 450/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Poľnohospodárska Pôda s. r. o.**, Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 124/2021 z 25. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Cdo 124/2021 z 25. apríla 2023 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“). Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10 C 90/2016-238 z 24. septembra 2018 zamietol žalobu sťažovateľky (žalobkyne), ktorou sa proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“) domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti – pozemku nachádzajúceho sa v k. ú. [REDAKOVANÉ] ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení Okresného úradu Nitra, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 z 18. augusta 2016 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odboru štátnej stavebnej správy č. 24929/2016/B624-SV/64203/To z 10. októbra 2016. Okresný súd síce

konštatoval existenciu naliehavého právneho záujmu sťažovateľky na určení vlastníckeho práva, po vykonaní dokazovania však dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť z vecnej stránky, pretože určení vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia. V konaní nebolo sporné, že 8. júla 2015 vzniklo štátu zo zákona predkupné právo k spornému pozemku, ktoré mu bol právny predchodca žalovaných povinný prednostne ponúknuť a ktoré bol príslušný orgán verejnej správy povinný zohľadniť pri svojom rozhodovaní. Okresný súd považoval za preukázané, že rozhodnutie príslušného orgánu verejnej správy o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech sťažovateľky na základe kúpnej zmluvy, ktorú uzavrela s právnym predchodcom žalovaných 29. júna 2015, bolo na základe protestu prokurátora právoplatne zrušené. Uvedená skutočnosť nespôsobila neplatnosť kúpnej zmluvy, ale bránila jej realizácii, čím nastala dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť právneho predchodcu žalovaných plniť zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a sťažovateľka nemohla byť vlastníčkou sporného pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia. Žalovaní zodpovedajú sťažovateľke za škodu a prípadné bezdôvodné obohatenie, ktoré však od nich sťažovateľka v konaní nepožadovala.

3. O odvolaní sťažovateľky, v ktorom namietla, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 7 Co 71/2019-283 z 10. decembra 2020 tak, že rozsudok okresného súdu v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom okresného súdu, že sťažovateľka v čase vyvlastnenia sporného pozemku nebola jeho vlastníčkou ani nebola zapísaná ako vlastníčka sporného pozemku v katastri nehnuteľností, a to v dôsledku zrušenia rozhodnutia orgánu verejnej správy o povolení vkladu vlastníckeho práva. Zmluvná voľnosť právneho predchodcu žalovaných ako vlastníka pozemku, ku ktorému sa viazalo predkupné právo štátu, bola obmedzená priamo zo zákona, pričom bol povinný prednostne ho ponúknuť štátu, ktorý si svoje predkupné právo neskôr uplatnil.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

5. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

5.1. Vo vzťahu k uplatnenému dôvodu prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd konštatoval, že namietanú vadu zmätočnosti v posudzovanej veci nezistil. Rozsudok krajského súdu považoval za dostatočne odôvodnený, v ktorom krajský súd jasne a presvedčivo vysvetlil, z akého dôvodu považoval záver okresného súdu o potrebe zamietnutia žaloby sťažovateľky za vecne správny.

5.2. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané nesprávne právne posúdenie pri riešení otázky „*vecnoprávne a záväzkovoprávne účinky zmluvy*“, pri ktorej sa mal krajský súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, najvyšší súd zdôraznil, že nevyhnutným predpokladom na posúdenie prípustnosti dovolania je formulovanie dovolacej otázky, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Predmetná otázka podľa najvyššieho súdu nekorešponduje s právnym posúdením, na ktorom bol založený rozsudok krajského súdu, ktorý zhodne s okresným súdom dospel k záveru, že v čase vyvlastnenia sporného pozemku sťažovateľka nebola jeho vlastníčkou ani nebola zapísaná v katastri

nehnutelností ako vlastníčka. Súdny vo svojich záveroch akcentovali skutočnosť, že existujúci vlastnícky stav nebolo možné zvrátiť predmetným návrhom na určenie vlastníctva v čase vyvlastnenia bez toho, aby nebol účastník takéhoto konania subjekt, ktorý ako vlastník nehnuteľnosti je zapísaný v katastri nehnuteľností. Nastolená právna otázka teda nie je spôsobilá byť podkladom na vyslovenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a prípadnej nesprávnosti právneho posúdenia veci krajským súdom.

5.3. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané nesprávne právne posúdenie pri riešení otázky „*„dodatočná nemožnosť plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu“*“, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, najvyšší súd poukázal na jeho rozhodnutia vydané vo veciach vedených pod sp. zn. 3 Sžrk 5/2017, sp. zn. 3 Sžrk 2/2018, sp. zn. 10 Sžrk 8/2017, sp. zn. 10 Sžrk 19/2018 a sp. zn. 4 Sžrk10/2018, z ktorých vyplýva, že určení vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia, a to vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva, ale najmä na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Sžrk 3/2018 z 18. mája 2018, ktorým už v otázke predkupného práva štátu judikoval (R 54/2018), že „*I. Zmluvná voľnosť vlastníkov pozemkov, ku ktorým sa viaže zákonné predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), je obmedzená priamo zo zákona, a teda vlastníci dotknutých pozemkov sú povinní v prípade ich zamýšľaného predaja tieto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. II. Neprihliadnutie katastrálneho úradu v konaní o povolení vkladu vlastníckeho práva z kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností na existenciu inštitútu zákonného predkupného práva štátu, ktoré obmedzuje zmluvnú voľnosť povinného subjektu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a porušením zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, a to i vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo ex lege až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.“*

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že záver okresného súdu a krajského súdu o dodatočnej nemožnosti plnenia nemá zákonný podklad a že je arbitrárny. Podľa jej názoru protest prokurátora nebral do úvahy časové súvislosti, a to predovšetkým skutočnosť, že predkupné právo štátu vzniklo neskôr, ako bola kúpna zmluva uzatvorená. Namiesto toho, aby sa všeobecné súdy zaoberali argumentáciou sťažovateľky, že jej svedčí vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia, obsérne sa venovali len tým dôvodom, ktoré jej argumentáciu vyvracali. Sťažovateľka trvá na tom, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia otázky týkajúcej sa vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov kúpnej zmluvy, ktorou sa mal najvyšší súd zaoberať, a ktorému zároveň vytýka, že otázku následkov spojených s predkupným právom štátu nezodpovedal správne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 124/2021 z 25. apríla 2023 (body 5 až 5.3.), ktoré považuje za nedostatočne odôvodnené vo vzťahu k dvom právnym otázkam nastoleným v dovolaní, od ktorých vyriešenia malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu v jej veci.

8. Ústavný súd konštatuje, že eviduje niekoľko desiatok ústavných sťažností fyzických osôb a právnických osôb (vrátane sťažovateľky) zastúpených advokátskou kanceláriou uvedenou v záhlaví tohto uznesenia, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd všeobecnými súdmi rozhodujúcimi v rôznych typoch konaní, ktorým predchádzalo podanie protestov okresnej prokuratúry proti rozhodnutiam katastrálneho úradu týkajúcim sa prevodov pozemkov v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] (a iných) v súvislosti s realizáciou stavby s názvom „*Vybudovanie strategického parku*“, ktorú ako významnú investíciu schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401 z 8. júla 2015 v znení jeho doplnenia uznesením č. 413/2015 z 21. júla 2015.

9. Keďže východiská rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy sú sťažovateľke známe (II. ÚS 159/2018, IV. ÚS 438/2018, IV. ÚS 507/2018, II. ÚS 425/2020, II. ÚS 588/2020, I. ÚS 13/2021, II. ÚS 482/2021, III. ÚS 281/2021, I. ÚS 455/2022, II. ÚS 534/2022, IV. ÚS 158/2022, I. ÚS 164/2023, I. ÚS 195/2023, II. ÚS 135/2023, IV. ÚS 286/2023 a iné), ústavný súd ich v danom prípade nepovažoval za potrebné opakovať.

10. Vzhľadom na námietku sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). K takému záveru však ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nedospel.

11. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku ústavný súd zistil, že najvyšší súd postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa vzhľadom na predmet posudzovaného konania nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy (Civilného sporového poriadku), ktorými by poprel jej účel a význam. Napadnutý rozsudok nemožno označiť za arbitrárny v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s ohľadom na zistený skutkový stav, ústavne neudržateľné alebo že by napadnutý rozsudok nereflektoval ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie stavu veci a rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky.

12. Z dôvodov napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd sa nestotožnil s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa absencie náležitého odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorý (rovnako ako okresný súd) dospel k záveru, že v čase vyvlastnenia sporného pozemku sťažovateľka nebola jeho vlastníčkou ani nebola zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka sporného pozemku. V okolnostiach danej veci bolo rozhodnutie krajského súdu o potvrdení

zamietnutia žaloby okresným súdom nepochybne založené na tej skutočnosti, že sťažovateľka nepreukázala existenciu svojho vlastníctva k spornému pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia.

13. Aj záver najvyššieho súdu o tom, že v dovolaní absentuje vymedzenie takej právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľky uvedenú v dovolaní týkajúcu sa vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov kúpnej zmluvy [vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP], ústavný súd považuje za dostatočne a presvedčivo zdôvodnený (porovnaj aj č. k. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 578/2022).

14. To platí aj vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa nesprávneho zodpovedania otázky následkov spojených s predkupným právom štátu najvyšším súdom. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Sžrk 3/2018 z 18. mája 2018, ktorý publikoval v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 54/2018, bol predmetom ústavného prieskumu na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky, ktorú (po spojení s jej ďalšími ústavnými sťažnosťami) uznesením č. k. III. ÚS 51/2019 z 5. februára 2019 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

15. Z ústavnoprávneho hľadiska teda niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

16. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) v spojení s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu